

Wspomnienie o Profesorze dr. hab. n. roln. Ryszardzie Załęckim (1933-2014)

Prof. Ryszard Załęcki urodził się 2 stycznia 1933 roku w Wójciach w ówczesnym powiecie kaliskim. Świadectwo dojrzałości otrzymał w 1951 r. w Liceum Ogólnokształcącym im. A. Asnyka w Kaliszu. W latach 1951-1954 pracował jako nauczyciel szkół podstawowych w Iwanowicach oraz w Kamiennej. W tym czasie jako eksternista zdał w Liceum Pedagogicznym w Kaliszu wymagane egzaminy i uzyskał dyplom kwalifikowanego nauczyciela. Studia inżynierskie na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu odbył w latach 1954-1958, a następnie na tym samym Wydziale rozpoczął studia magisterskie w zakresie chemii rolnej i gleboznawstwa, uzyskując w 1960 r. dyplom magistra. W okresie 1959-1967 był nauczycielem przedmiotów zawodowych, zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy w Szkole Przystosowania Rolniczego w Skokach.

W 1961 r. rozpoczął trwającą 38 lat pracę w Dziale Biologiczno-Rolniczym Instytutu Przemysłu Zielarskiego w Poznaniu (obecnie Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich). Stopień naukowy doktora nauk rolniczych uzyskał w 1970 r. na podstawie dysertacji pt.: „Uprawa tetraploidalnego rumianku pospolitego (*Matricaria chamomilla* L.) na surowiec leczniczy”. Habilitował się w 1978 r. na Wydziale Ogrodniczym

Akademii Rolniczej w Poznaniu po przedstawieniu rozprawy pt. „Wpływ uprawy i nawożenia rumianku pospolitego (*Matricaria chamomilla* L.) odmiany ‘Złoty Łan’ na plon surowca, zawartość olejku i chamazulenu”. W 1990 r. mianowany został na stanowisko profesora kontraktowego Instytutu, a w 1992 r. odebrał tytuł profesora zwyczajnego z rąk Prezydenta RP Lecha Wałęsy. W 1998 r. przeszedł na emeryturę, ale pracował w Instytucie do 1999 roku.

W okresie zatrudnienia w Instytucie przeszedł wszystkie szczeble kariery zawodowej pracownika naukowego, od stanowiska asystenta, poprzez adiunkta i docenta, aż po profesora. W latach 1965-1975 był kierownikiem Pracowni Doświadczeń Wazonowych Zakładu Agrotechniki w Plewiskach. Od 1976 r. pełnił funkcje kierownika Pracowni Uprawy i Nawożenia (przekształconej później w Pracownię Agrotechniki) oraz koordynatora prac naukowo-badawczych Instytutu w Zielarskich Ośrodkach Doświadczalnych „Herbapol” na terenie kraju. W 1986 r. został kierownikiem Zakładu Agrotechniki, obejmującego Pracownię Uprawy i Pracownię Żywnienia Roślin. W wyniku kolejnej restrukturyzacji w 1991 r., objął kierownictwo Zakładu Hodowli i Agrotechniki, którym kierował aż do przejścia na emeryturę.

Oprócz pracy w Instytucie, w latach 1972-1975 był zatrudniony w Zielarskim Ośrodku Doświadczalnym „Herbapol” w Strykowie. Pełnił tam funkcję kierownika Działu Naukowego, a od 1973 r. głównego specjalisty do spraw produkcji zielarskiej. W latach 1971-1972 prowadził ćwiczenia z zakresu doświadczalnictwa i statystyki dla studentów IV roku (specjalizacja zielarska) Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Poznaniu. W latach 1979-1994 prowadził również zajęcia z zakresu zielarstwa ze studentami V roku (specjalizacja warzywnictwo) Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej w Poznaniu.

Był wieloletnim członkiem Rady Naukowej Instytutu oraz Rady Naukowej Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej. Jego dorobek naukowy obejmuje 230 prac naukowych i popularno-naukowych z zakresu uprawy i nawożenia roślin zielarskich oraz innych czynników wpływających na plon surowca oraz zawartość substancji czynnych.

Wraz ze współpracownikami opracował technologie uprawy roślin zielarskich, które były upowszechniane w postaci instrukcji uprawy wydawanych przez Instytut. Był współautorem szczegółowych instrukcji upraw następujących gatunków roślin: babka płesznik (*Plantago psyllium* L.), bylica boże drzewko (*Artemisia abrotanum* L.), czarnuszka siewna (*Nigella sativa* L.), cząber ogrodowy (*Satureja hortensis* L.), dziurawiec zwyczajny (*Hypericum perforatum* L.), glistnik jaskółcze ziele (*Chelidonium majus* L.), jeżówka purpurowa (*Echinacea purpurea* Moench.), karbieniec pospolity (*Lycopus europaeus* L.), kminek zwyczajny (*Carum carvi* L.), kolendra siewna (*Coriandrum sativum* L.), kozieradka pospolita (*Trigonella foenum-graecum* L.), krwawnik pospolity (*Achillea millefolium* L.), majeranek ogrodowy (*Majorana hortensis* Moench.), mięta pieprzowa (*Mentha piperita* L.), ogórecznik lekarski (*Borago officinalis* L.), ostropest plamisty (*Silybum marianum* Gaertn.), papryka roczna (*Capsicum annuum* L.), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica* L.), rumian rzymski (*Anthemis nobilis* L.), rumianek zwyczajny (*Matricaria chamomilla* L.), serdecznik pospolity (*Leonurus cardiaca* L.), szalwia lekarska (*Salvia officinalis* L.), wiesiołek dwuletni (*Oenothera biennis* L.) oraz złocień maruna (*Chrysanthemum parthenium* Bernh.).

Był autorem wielu wdrożeń wyników prac naukowych Instytutu do praktyki w Zielarskich Ośrodkach Doświadczalnych „Herbapol” oraz inspiratorem kierunków badań w zakresie agrotechniki i ochrony roślin zielarskich.

Na podkreślenie zasługują badania prof. Załęckiego i kierowanego przez Niego zespołu, dotyczące wprowadzania do praktyki rolniczej chemicznych metod zwalczania chwastów na plantacjach roślin zielarskich. Podsumowaniem tych prac jest autorstwo wydanej przez PWRiL w 1982 r. publikacji zwartej pt. „Herbicydy w uprawie roślin zielarskich”.

W zakresie prac wdrożeniowych był także współautorem dwóch patentów – nr 68618 z 1972 r. pt. „Nowa technologia przyrządzania płynu zakaźniowego sporyszu” oraz nr 113808 z 1980 r. pt. „Sposób otrzymania materiału zakaźniowego do uprawy sporyszu na roślinach żyta”.

Był członkiem Rady Redakcyjnej kwartalnika „Herba Polonica” oraz Rady Programowej czasopisma „Wiadomości Zielarskie”. Prowadził szeroką popularyzację zielarstwa na łamach czasopism branżowych oraz bezpośrednio w produkcji w ramach szkoleń służby instruktorskiej Zakładów Zielarskich „Herbapol”, Polskiego Związku Zielarskiego i samych producentów. Jako członek zarządu działał w Sekcji Zielarskiej Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego Naczelnej Organizacji Technicznej.

Został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, medalem „Zasłużony dla Rolnictwa”, odznaką honorową „Za Zasługi Dla Rozwoju Województwa Poznańskiego”, odznaką honorową Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego oraz innymi odznaczeniami resortowymi i branżowymi. W 1986 r. otrzymał z ręki Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej nagrodę II stopnia za udział w realizacji pracy pt. „Rozszerzenie upraw roślin leczniczych, jako surowca dla produkcji leków roślinnych”.

Największą pasją prof. Załęckiego była literatura. Zawsze był otoczony książkami z zakresu historii i literatury pięknej. Interesował się szczególnie okresem napoleońskim (przełom XVIII i XIX wieku) w historii europejskiej. Należy pokreślić Jego olbrzymią wiedzę i niezwykłą skromność. Był wspaniałym nauczycielem dla młodszych współpracowników. Pod Jego kierunkiem poznawali oni tajniki polowej praktyki doświadczalnej roślin zielarskich i podstawy uprawy wielu ich gatunków. Był człowiekiem niezmiernie życzliwym i wyrozumiałym dla innych. Zmarł 28 grudnia 2014 r. po długiej chorobie. Cześć Jego pamięci.

*dr hab. Waldemar Buchwald, prof. nadzw.
Marzena Załęcka*